

Aan kadaververwerking zit ook schoonheid

Dode dieren, we zien ze liever niet, maar ze zijn er wel. Bedrijven als Rendac zouden veel opener moeten zijn over verwerking van kadavers, vindt Anne-Marie Oudejans. Ze schreef een boek over de sector.

Jan Ybema

Borger | Het begon met een excursie naar Rendac in Son en Breugel, die ingenieur Anne-Marie Oudejans (67) organiseerde voor de Nederlandse ingenieursvereniging. „Vanwege een dierziekte die op dat moment heerste, mochten we de fabriek niet in. Maar ik wilde er toch meer van weten, dus ben ik op internet gaan zoeken.” Dat viel nog niet mee, merkte Oudejans, want de kadaververwerkingsindustrie bleek een tamelijk gesloten sector die zijn bezigheden niet aan de grote klok hangt.

„Dat wekte juist mijn interesse. Wat gebeurde daar precies, en hoe ging dat vroeger eigenlijk, vóór het industriële tijdperk?” Haar speurwerk op internet en in wetenschappelijke tijdschriften is nu uitgemond in de dikke pil *Animal rendering. De geschiedenis van de kadaververwerking*.

Het is geen onderwerp waar je op verjaardagsfeestjes de lachers mee op je hand krijgt, heeft ze gemerkt. Begint Oudejans over haar passie te spreken, dan wordt dat veeleer begroet met vieze gezichten en uitroepen van weezin. „Dat zijn denk ik bijna instinctieve gevoelens die mensen nog steeds hebben als het gaat om dode dieren. We associëren het met stank, verderf en ziekten.”

Van oudsher is dat ook wel begrijpelijk. „In de middeleeuwen had je vilders, die de kadavers handmatig vilden, want de huiden brachten geld op, maar de rest liet men wegtrotten. Later bleek dat je de kadavers kon uitkoken en dan het vet kon gebruiken voor bijvoorbeeld lampolie, zeep, kaarsen en wagensmeer. Niettemin, het was smerig werk, dat aan het uit-

schot van de maatschappij werd overgelaten. Het was onrein, haram!”

Ten onrechte, vindt Oudejans, want de verwerking van kadavers is in feite een vorm van recycling. „Van afval maak je nieuwe grondstoffen die weer nuttig gebruikt kunnen worden. Ik neem mijn petje af voor alle mensen die door de eeuwen heen dat belangrijke werk gedaan hebben, vaak in erbarmelijke omstandigheden en zonder dat ze er het respect voor kregen dat ze verdienen.”

Tegenwoordig is de kadaververwerking een hoogtechnologische

Wist je dat er bij Rendac in Sumar helemaal geen kadavers verwerkt worden?

procesindustrie, weet Oudejans, ogeleed als procestechnoloog. Ze heeft zelf nooit in de sector gewerkt. „Dat is een nadeel, maar ook een voordeel: ik kan er onbevangen naar kijken.” Ze wil de emoties bij burgers niet wegwiiven, maar juist proberen weg te nemen door te informeren.

Sumar

„Wist je bijvoorbeeld dat er bij Rendac in Sumar helemaal geen kadavers verwerkt worden? Alle dode dieren uit Fryslân gaan naar de Rendac in Son en Breugel.” Na extreme verhitting onder hoge druk worden de kadavers omgezet in vetten en eiwitten die in sommige energiecentrales als biobrandstof

Het lossen van het diermeel uit de destructie-autoclaaf was vroeger handmatig werk. Bron: Animal rendering

gestookt kunnen worden.

Sinds de uitbraak van gekkekoenziekte en vergelijkbare dierziekten, mag kadavermateriaal niet meer tot veevoeder omgezet worden. „Ik snap die voorzichtigheid, maar nu hebben we van kippen en varkens vegetariërs gemaakt, terwijl het alleseters zijn. In plaats van diermeel te voeren, laten we nu soja uit Latijns-Amerika aanrukken. Het is vast vloeken in de kerk, maar we moeten het erover hebben onder welke voorwaarden slachtafval wél tot veevoer kan dienen”, vindt Oudejans, „want dat is afkomstig van gezonde, geslachte dieren. Zolang varkens geen varkens eten en kippen geen kippen,

is er niks aan de hand”, is haar inschatting.

Maar wat gebeurt er dan eigenlijk bij Rendac in Sumar? „Daar worden de bijproducten uit slachterijen verwerkt, zoals de organen van geslachte dieren. Die eten we in Nederland niet. Daar wordt onder meer huisdiervoer van gemaakt.”

Niet iedereen in de omgeving is enthousiast over wat in de volksmond bekendstaat als ‘it stjonkfabryk’, begrijpt Oudejans. „Maar door filters en biobedden - een soort heideplaggen met bacteriën die de stankdeeltjes afvangen - is die vieze lucht de afgelopen decennia een stuk minder geworden.”

Ze vindt dat in de eerste plaats Rendac zelf meer zou kunnen doen om vooroordelen weg te nemen en een beter imago te kweken. „Wees open! Informeer burgers wat daar gebeurt, verzorg excursies.”

Dat kost misschien wat, maar de goodwill die je ervoor terugkrijgt is veel meer waard, aldus Oudejans. „Het lijkt of mensen in de sector zich schamen voor hun werk, terwijl ze onmisbaar zijn. Hup, schouders naar achteren, neus vooruit, wees maar trots op wat je doet.”

Oudejans heeft niet alleen respect voor hun werk, maar ontdekte er zelfs een zekere schoonheid in. „Dat komt misschien omdat ik proces-

technoloog ben, maar als ik die grote machines zie en het ritme van die complexe verwerkingsprocessen - dat zijn prachtige staaltjes menselijk vernuft. Oke, kadavers zijn smerig, maar in de verwerking ervan zie ik ook schoonheid.”

Anne-Marie T.M. Oudejans, *Animal rendering. De geschiedenis van de kadaververwerking*. 408 pagina's. 49,50 euro. Uitgeverij Nobelman. ISBN 9789491737282

